

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2025—2026 - VUOREKSEN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen.

Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄITYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Tarkentakaa kaupunkitasoisen suunnitelman sisältöjä yksikkökohtaisilla kirjauksilla.

Ryhmissä panostetaan erityisesti toimintakauden alussa sekä sen aikana ryhmäytymiseen ja ryhmäyttämiseen. Jokaisella lapsella tulee olla ryhmässä turvallinen olo ja kokemus ryhmään kuulumisesta. Aikuinen on ryhmässä läsnä ja lapsia varten. Aikuinen korostaa lasten vahvuuksia ja huomioi niitä. Aikuinen huomioi lasten onnistumisen ja oppimisen kokemukset ja mahdollistaa niitä. Aikuisen esimerkki on tärkeää tiedostaa toiminnassa, joten kiinnitämme omaan toimintaamme ja kohtaamisiin huomiota.

Arjen tilanteissa sanoitetaan lasten tunteita ja toimintaa. Apuna käytetään esimerkiksi kuvatukea. Ennakointi on tärkeää lasten tunnetilojen havainnoinnissa ja tällöin pystytään tarvittaessa puuttumaan tilanteisiin.

Leikkiparien ja pienryhmien suunnittelussa otetaan huomioon lasten vahvuudet, tuen tarpeet sekä kaverisuhteet. Pienryhmätoimintaan ja sen suunnitteluun panostetaan. Aikuiset havainnoivat systemaattisesti lasten leikkejä, havainnointien pohjalta pienryhmiä ja leikkejä suunnitellaan. Aikuinen on mukana leikeissä sekä keskusteluissa ja auttamassa ristiriitojen selvittelyissä.

Perheiden kanssa tehdään yhteistyötä ja pyritään avoimeen kasvatusyhteistyöhön henkilöstön ja huoltajien välillä. Kaikki asiat, myös huolen asiat, otetaan reilusti ja varhaisessa vaiheessa esiin. Huoltajille tarjotaan tarvittaessa aikaa keskusteluille.

6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kuvatkaa yksikön toimintamallit ja menetelmät kiusaamiseen puuttumisen osalta.

Avatkaa käytettyjen menetelmien periaatteet ja kiusaamiseen puuttumisen vaiheet mahdollisimman konkreettisesti.

Välitön puuttuminen matalalla kynnyksellä, ristiriitatilanteessa kaikkien osapuolten kuuleminen. Ristiriitatilanteissa otetaan kaikki tilanteen osapuolet yhteiseen keskusteluun. Lasten kanssa yhdessä sovitaan ja selvitetään asiat. Jokaiselle tulee antaa mahdollisuus tulla kuulluksi. Omalla vuorollaan jokainen saa kertoa oman näkemyksensä siitä, mitä tilanteessa tapahtui ja muut kuuntelevat. Tilanteissa pohditaan yhteisesti, miltä tilanne tuntui ja miten tilanne voidaan korjata. Tarvittaessa tilanteisiin ja niiden ratkaisuihin palataan lasten kanssa. Kaikki tilanteet selvitetään varhaiskasvatus- ja esiopetuspäivän aikana.

Lasten välistä vuorovaikutusta seurataan, mm. tukemalla kaveri- ja tunnetaitoja, aikuisten sijoittumisella leikki- ja oppimistilanteissa sekä toimimalla suunnitelmallisissa pienissä ryhmissä. Aikuinen antaa turvaa konfliktitilanteessa, jotta vältytään tilanteilta, että lapsi satuttaa itseään tai muita. Tilanteen rauhoituttua asia käsitellään lastentasoisesti asianosaisten kanssa. Aikuinen pysyy tilanteissa rauhallisena.

Kiusaamistilanteisiin puututaan aina välittömästi ja lapsille kerrotaan selkeästi, että kiusaaminen ei ole hyväksyttävää.

Tunnetaitoja opetellaan aktiivisesti ryhmien arjessa ja lapsille sanoitetaan tunteita. Tässä apuna ovat mm. erilaiset tunnekortit.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Sanoitetaan lapsille toiminnan seurauksia positiivisen pedagogiikan kautta.

Ryhmissä keskustellaan yhdessä lasten kanssa siitä, millainen on hyvä kaveri ja millä tavalla hyvä kaveri toimii, että kaikilla olisi yhdessä hyvä ja mukava olla.

Kiusaamisen ennaltaehkäisystä on keskusteltu jokaisen ryhmän vanhempainillassa syksyllä 2025 ja tarvittaessa aiheesta keskustellaan varhaiskasvatussuunnitelma- ja oppimiskeskusteluissa.

Huoltajia tiedotetaan mahdollisista kiusaamistilanteista ja siitä, miten ne on selvitetty ja ratkaistu.

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

6.10.2025